

hosszabbak, mint amilyen szélesek. Makkoeskái 1·5—1·9 mm. h., 0·7—0·9 mm. sz. Vir. júl.—aug. Előfordulása, mint az előbbié.

R. limosus THUILL (15. ábra).

Ábramagyarázat a VII—VIII. sz. táblához.

Figurenerklärung für der Tafeln VII—VIII.

1. <i>R. Acetosella</i> L.	11. <i>R. crispus</i> L.
2. <i>R. Acetosa</i> L.	12. <i>R. pseudonatronatus</i> BORB.
3. <i>R. arifolius</i> L.	13. <i>R. Hydrolapathum</i> L.
4. <i>R. scutatus</i> L.	14. <i>R. maritimus</i> L.
5. <i>R. conglomeratus</i> MURR.	15. <i>R. limosus</i> THUILL.
6. <i>R. sanguineus</i> L.	16. <i>R. pulcher</i> L.
7. <i>R. aquaticus</i> L.	17. <i>R. obtusifolius</i> L. var. <i>silvestris</i>
8. <i>R. alpinus</i> L.	FR.
9. <i>R. confertus</i> WILLD.	18. <i>R. obt.</i> var. <i>agrestis</i> FR.
10. <i>R. Patientia</i> L.	19. <i>R. odontocarpus</i> (SÁNDOR) BORB

Az egyes ábrákon láthatók: *a*) a lepelbe zárt termés, *b*) ennek keresztmetszete, ahol a púpok, illetve szárnyak alakja szemléltethető, *c*) a termés a lepel eltávolítása után, *d*) a terméskocsány izelődése.

Die einzelnen Abbildungen stellen dar *a*) die in das Perigon eingeschlossene Frucht, *b*) Auerschnitt durch dieselbe wobei die Form der Calci resp. der Flügel veranschaulicht wird, *c*) die Frucht nach Entfernung des Perigons, *d*) Articulation der Fruchtsiele.

A Bükkhegység és dombvidéke Rubusai.

Die Brombeeren des Bükkgebirges und seiner Vorlagen.

Irta: { Budai József (Miskolcz.)
Von: }

Ha valaki egy szükre szabott vidék flórájával foglalkozik mint magam is, akarva, nem akarva hozzá kell látni a kritikus génuszok összeállításához, mert hiszen ezek nélkül vidékének növényföldrajzi feldolgozása hézagos marad. Az ilyen génuszok meghatározását specialistáknak köszönhetjük, magunk beérjük a gyűjtés munkájával, mely rendszeresen és okszerűen csak úgy és akkor történhetik, ha a gyűjtő nem találomra kapkodja össze a gyűjtött anyagot, de bizonyos fokig begyakorolja magát a gyűjtött speciesek felismerésébe s a különbségek meglátásába is. Csak így érheti el, hogy a génusz összeállítása bár nem lesz és nem lehet olyan teljes, mintha a gyűjtést szakember végezné, de nagy, lényeges hézagok abban még sem maradnak.

A *Rubus-génusz* tudvalevőleg a nehéz génuszok közt is a legnehezebb s nem tagadhatom, hogy éppen e miatt sok késlekedéssel s nem minden félelem nélkül láttam hozzá gyűjtéséhez. Szerencsémre, lelkes támaszt és vezért találtam a nemrég elhunyt KUPCSOK SAMU-ban. Hazai flóráinknak e lelkes kutatójához fordultam tanácsért, támaszért s ő, a *Rubusok* alapos ismerője, nemcsak buzdított nehéz munkámban, de annyi megbecsülhetlen útmutatással látott el, hogy én ezekért elég hálás nem lehettem.

Neki köszönhetem, hogy amitől eleinte szinte fáztam, abba később belemelegedtem és teljes lelkesedéssel végeztem. Áldott legyen ezért az ő emléke!

A *Rubusok* gyűjtésének három nyáránál több időt szenteltem. Mikor e génuuszszal foglalkoztam, jóformán csak ezeket gyűjtöttem, hogy a megfigyeléseket s a megkülönböztetéseket minél alaposabban végezzem, mert hiszen: pluribus intentus, minor est ad singula sensus. Időpazarlásnak látszhatik az ilyen lassúság, de állítom, hogy az alaposságnak határozottan haszna van belőle.

Az anyag meghatározását a gyűjtés kezdetén dr. SIMONKAI vállalta el, őt azonban, fájdalom, halála ebben meggátolta. A nála maradt anyag a Nemzeti Múzeum birtokába jutott, tehát igen jó helyre; ez az anyag ezideig még mindég nincs meghatározva. A később gyűjtött anyagot KUPCSOK határozta meg, de csak kis részben. A nagy tömeget KUPCSOK tanácsára: «hogy teljesen biztosok legyünk a dolgunkban» a nagy batologusnak, HENRY SUDRE-nek küldöttük Toulouseba, ki a meghatározást készséggel elvállalta és teljesítette. Hálás köszönetem érte. Kis részét az anyagnak KUPCSOK eljuttatta tudós honfitársunkhoz, SABRANSKY-hoz is, kinek határozását az alábbiakban szintén közreadom.

A meghatározók több új formát találtak, melyekből csak a SUDRE által felismertek vannak leírva és közölve. A többiek leírását később adom közre.

A következő felsorolásban SUDRE «Rubi Europae, vel Monographia iconibus illustrata Ruborum Europae» (Toulouse 1908—1913) cz. kritikus és összefoglaló művét követem, avval a csekély eltéréssel, hogy a fajvegyületeket a szülőfajok után sorakoztatom.

A) *Homalacanthi* DUMORT.

Sect. I. *Suberecti* P. J. MÜLL.

Rubus suberectus AND. Diósgyőr, Vasgyár és Ó-Huta közt, a Bányabükk patakában. Albagoly-tetőn.

R. sulcatus VEST. Az egész Bükkhegység területén gyakori.

R. sulcatiformis SUD. (= *R. sulcatus* × *caesius*.) Gyakori az egész területen, a szülők között.

R. plicatus W. N. var. *rorulentus* MÜLL. A Hollós-tetőn és a Bükk magasabb hegyhátaiban, szórványosan.

R. Bertrami FOCKE. Diósgyőr vasgyár. Ládi erdő.

Sect. II. *Silvatici* P. J. MÜLL.

Subsectio A. — *Grati* SUD.

R. carpinifolius WHE. Diósgyőr, Vasgyár, Tatárárokban. (Det. KUPCSOK.)

Subsect. B. *Euvirescentes* GEN.

R. rotundatus P. J. MÜLL. (R. Questieri LEF. et M. D) *cálvifolius* SUDRE var. *rotundatus* SUDRE l. c. 41.) Igen szórványosan

a Bükkben. Felsőforrás és Odvaskő közt hegyhátakon. var. *borsodensis* SUD. Jóval gyakoribb a tőfajnál. Vasgyár, Ládi erdő és Tatárárok; Ó- és Új-Hutai erdő, mindenhol bőven. Ritkán Felsőforrás felett a hegyhátakon. A Bükkhegység leghatalmasabb és egyben legszebb szederfaja. A ssp. *calvifolius* SUD. vegyest nő a *rotundatus*-szal.

R. rhombifolius WHE. var. *pyramidaliformis* SPRIB. Diósgyőr-Vasgyár. Ládi erdő. var. *Wimmerianus* SPRIB. Bükk, Nagykőmázsa és Albagolyhegy között.

R. sílesiacus WHE. v. *tabanimontanus* (FIGERT) Újhuta. A falu fölött, hegyhátakon. Ritka.

R. amygdalanthus FOCKE. Bükk Felsőforrás felett, hegyhátakon és Tatárárokan. (Det. KUPCSOK.)

R. macrophyllus W. N. var. *lasiaxon* BORB. et WAISB. Az óhutai erdőben. (Det. SABRANSKY.)

Sect. III. *Discolores* GEN.

R. bifrons VEST. A Bükkben mindenhol gyakori, szórványosan a dombvidéken is.

R. pubescens WHE. var. *contectus* N. BOUL. Bélapátfalva, Bélkő. Kisgyőr, Galya és Rudahegy. Vasgyár, Tatárárok. (Det. KUPCSOK.)

R. procerus P. J. MÜLL. Szórványosan az egész Bükkhegységben. var. *robustus* SUD. Vasgyár, Ládi erdőben, Tatárárokan, Nagykőmázsa körül.

R. Holundrei P. J. MÜLL. (= *R. procerus* $\times$ *caesius*) Óhuta körül és a Garadnavölgyben.

R. lacertosus SUD. Szórványosan az egész Bükkhegységben. Var. *hamulosus* SUD. Az óhutai erdőben.

R. exotericus SUD. (= *R. lacertosus* $\times$ *caesius*). A dombvidéken és hegyvidéken mindenfelé gyakori. Tatárárok, Miskolecz, Ávas; Barezikai erdő. Garadnavölgy stb.

R. phyllostachys P. J. MÜLL. var. *elatior* FOCKE. Óhuta és Hollóstető közt hegyhátakon. var. *Levantii* SUD. Az újhutai országút hegynyerge táján. var. *montigenus* SUD. Vasgyár. Tatárárokan.

R. thyrsanthus FOCKE A Bükkhegység területén és a borsodi hegyvidék minden más részén közfaj számba megy. Formái következők: var. *Grabowskii* WHE. Hollóstető, Tatárárok, Jávorkút és a Bükknek számtalan más pontján. Var. *argyropsis* FOCKE, Vasgyár, Tatárárok, Újhutai erdő. var. *constrictiformis* SUD. Diósgyőr, Felsőforrás felett, hegyhátakon. Vasgyár, Tatárárok.

R. castaneicola SUD. (= *R. thyrsanthus* $\times$ *Lloydianus*) Ritka hybrid. Újhuta fölött a hegytetőkön, Felsőforrás és Odvaskő között, hegyhátakon.

R. cyclopetalus FOCKE. Óhuta, Bányabükk erdőben.

R. constrictus Lef. et M. (*R. Vestii* Focke, Sudre: 92 szerint). Tatárarók, Alsóhámor, Hollóstető, Óhutai erdő, Nagysáncz oldal, Albagoly. *f. umbrosa*. Ugyanezek a helyeken.

Alsóhátori példáimat KUPCSOK *R. Vestii*-nek határozta.

R. semiconstrictus Sud. (= *R. constrictus* $\times$ *caesius*). Alsóhámor, a szülők között és a Tatárarókban.

R. goniophyllus M. et Lef. Óhutai erdő, Bányabükk pataka, Kisgyőr, Kékmező. A Bükk hegyhátain, szórványosan.

R. goniophylloides Sud. Kisgyőr, Galyahegy, Óhuta, Diósgyőr erdeiben; Albagoly körül és szórványosan az egész Bükkben.

R. defectivus Sud. (= *R. goniophylloides* $\times$ *caesius*). Diósgyőrfalu, hegyestetői ösvény.

R. candicans Whe. A Bükkben és a borsodi hegyvidék egész területén, valamint a dombvidéken, mindenfelé igen közönséges. Var. *oblongatus* Sud. Vasgyár, Ládi erdőben és Tatárarókban. A Bükk fensíkjain Jávorkút felett és Hollóstetőn. Az újhutai és óhutai erdőkben, Nagykomázsa és Albagoly közt, de máshol is igen közönséges. *f. umbrosus* Vasgyár, Ládi erdőben. Var. *excelsior* Sud. Bélapátfalva, Bélkő, Hollóstető, vasgyár, Ládi erdő. Var. *robustus* Müll. az előbbi lelőhelyein, vele vegyest. Var. *coarctatus* Sud. Újhutai erdő, Bélkő, Albagolyhegy, Vasgyár, Ládi erdő, Nagykomázsa és Óhuta közt. Garadnavölgy fölött, hegyháton. Var. *pilulipes* Sud. Vasgyár, Ládi erdő. Var. *roseolus* Müll. Barczikai erdő és a Bükkben számtalan ponton. Var. *acutiserratatus* Sprb. Bélapátfalva, Bélkő. Var. *grandis* Sud. Ugyanott.

R. virgultorum P. J. Müll. (= *R. candicans* $\times$ *caesius*). A szülők között a Bükkben, Tatárarók; Ó- és Újhuta körül. *f. umbrosa*. Az Albagoly-tetőn.

B) *Heteracanthi* Dumort.

Sect. IV. *Appendiculati* Gen.

Subsect. *Tomentosi* Wirtg.

R. tomentosus Borckh. Az egész megye területén, helyenként még az Alföldön is bőven.

R. leucophaeus P. J. Müll. (= *R. tomentosus* $\times$ *caesius*). Miskolcz, Rózsáshegyen bőven.

R. Lloydianus Gen. var. *glanduliramus* Sud. Az újhutai tetőken és Bélkőn.

R. deltoideus P. J. Müll. (= *R. Lloydianus* $\times$ *caesius*). Óhuta, Bányabükk pataka, Tapolca, szőlők mesgyéjében, bőven.

R. pseudodegener Sud. (= *R. caesius* $\times$ *Lloydianus*). Miskolcz, Bábonyi bércz, nem nagy területen, de nagy tömegben. Bélapátfalva, Bélkő, déli oldala.

R. subparilis Sud. Az előbbivel vegyest és ugyanott. .

Subsect. *Vestiti* FOCKE.

R. Gremlii FOCKE. *fa. rosiflorus* SABR. Hollóstető. Var. *brachycanthus* SABR. Diósgyőr, Vasgyár, Tatárárok. (Det. SABRANSKY.)

R. informis SABR. (= *R. Gremlii* $\times$ *caesius*.) A Garadnavölgyben, Kovácskő táján.

Subsect. *Radulae* FOCKE.

R. Radula WHE. ssp. *uncinatus* P. J. MÜLL. A pereczesi erdőben. Nagykőmázsa és Ohuta között. (Det. SABRANSKY.)

R. inaequalis HAL. (= *R. Radula* $\times$ *bifrons*). Diósgyőr, Vasgyár, a csurgó táján.

R. granulatus M. et LEF. var. *cicur* HOLUBY. Vasgyár, Tatársarok.

Subsect. *Rudes* SUDRE.

R. rotundellus SUD. Diósgyőr, Vasgyár, Tatársarok.

Subsect. *Glandulosi* P. J. MÜLL.

R. amplifrons SUD. var. *glandulosodentatus* SUD. *f. affinis*. Az Albagoly hegyen. Var. *pulchelliflorus*. Vasgyár, Tatárárokban.

R. purpuratus SUD. *f. brumalis* SUD. Hollóstető. *f. praedatus* SCHMIDELY. Az újhutai tetőken.

R. miostylus BOUL. var. *glaucescens*. Diósgyőr, a Hegyestető felé vezető turista úton.

R. argutipilus SUD. var. *nudipes* SUD. 197. Az újhutai hegytetőkön.

R. Schleicheri WHE. ssp. *inaequalis* SUD. Kovácskőn, Albagolyon, Hollóstetőn.

R. firmus KPK. (= *R. dumetorum* $\times$ *sulcatus*). Miskolcz, Avastető, szőlők gyepűjében. (Det. KUPCSOK.)

R. rivularis W. N. A typus az egész Bükkhegység területén, szórványosan.

R. angustisectus SUD. var. *semisenatus*. Albagoly és Hollóstetőn, var. *flexisetus* SUD. Hollóstetőn.

R. incultus WIRTG. var. *viridis* SUD. in litt. Garadnavölgy, Kovácskőtáján. var. *scabriramus* SUD. Vasgyár, Kiskőmázsa alatt.

R. biserratus P. J. MÜLL. var. *incomptus* SUD. Az újhutai tetőken.

R. spinosulus SUD. Diósgyőr, Vasgyár, Tatárárokban.

R. horridulus P. J. MÜLL. Diósgyőr, Vasgyár, Kiskőmázsa és Nagykőmázsa közt. Hollóstetőn. var. *horridipes* SUD. Óhutai erdő és Kovácskő.

R. leptobelus SUD. Vasgyár, Tatárárok és Hollóstetőn.

R. durotrigum R. P. MURRAY var. *holoverus* (KPK). Az Újhuta körüli tetőken. Var. *oligothrix* SUD. Ó- és Újhuta között, erdőben.

R. serpens WHE. Szórványosan a Bükk egész területén.

R. repallidus SUDRE. Rub. Pgr. 1901: 175. (*R. laciniatus* KUPCS. M. B. L. 1910: 232.) Az újhutai tetőkön és Albagolyhegy körül.

R. spinosissimus P. J. MÜLL. (= *R. serpens* × *caesioides*) Diósgyőr falu felett, a Hegyestető felé vezető ösvényen.

R. longisepalus P. J. MÜLL. Diósgyőr, Vasgyár, Kiskömázsa alatt.

R. densifolius SUD. Az újhutai tetőken és Óhuta körül.

R. napophylloides SUD. Az óhutai erdőkben.

R. floccidifrons P. J. MÜLL. var. *floccidifolius* SUD. Hollóstetőn. var. *cordatus*. Vasgyár, Kiskömázsa alatt.

R. obrosus P. J. MÜLL. var. *cuspidiger* SUD. Óhuta és Nagykömázsa közt.

R. angustifrons SUD. var. *pallidisetus* SUD. Az Albagolyhegy táján.

R. chlorostachys P. J. MÜLL. Jávorkút körül a Bükkben. (Det. KUPCSOK.)

R. leptadenes SUD. Diósgyőr, Vasgyár. Tatárárokban. Garadnavölgy, Kovácskő körül.

R. oreades P. J. MÜLL. et WIRTG. Nagykömázsa és Albagolyhegy között.

R. hirtus W. K. A Bükkhegység egész erdős területén, bőségesen.

R. kodruensis SIMK. (= *R. hirtus* × *Lloydianus*). Ó- és Újhuta közt, a meredek országút serpentinjénél, bőven.

Rubus Bayeri FOCKE. Kisgyőr, Galyahegyen. (Det. KUPCSOK.)

R. offensus P. J. MÜLL. Az újhutai tetőken, Albagolyhegyen és Hollóstetőn. Felsőforrás felett. Var. *atricolor* SUD. A tőfaj társaságában.

R. Guentheri W. N. var. *arachnoides* SUD. Hollóstetőn és az újhutai erdőkben. Var. *tenuidens* SUD. Újhutai tető.

R. crassus HOLUBY var. *asperifolius* SUD. Az újhutai erdőkben. Var. *glandulifer* SUD. Hollóstetőn és Újhuta felett.

R. anoplocladus SUD. var. *microthyrsus* SUD. A Szinva forrás és Hollóstető között. Var. *emersidens* (BOUL.) Alsóhámar.

R. nigricatus M. et LEF. var. *Gerardii* SUD. Hollóstető és újhutai tető. Var. *permollis* SUD. Alsóhámar. Var. *glaucus* SUD. Hollóstető. Var. *Burnatii* SUD. Albagolyhegy és újhutai tető.

R. minutidentatus SUD. Az óhutai és újhutai erdőkben. Var. *alpigenus* SCHMIDELY. Ugyanott. Var. *aculeatipes* SUD. Tatárárok.

R. Kallenbachii METSCH. Albagoly és óhutai erdő. Var. *subglaber* SUD. Hollóstető. Var. *atrocalyx* SUD. Óhutai erdő, Nagykömázsa felé. Var. *Braunii* SUD. Az óhutai erdőben.

R. rubiginosus P. J. MÜLL. var. *aciculifolius* SUD. Óhutai erdő, Albagolyhegy, Vasgyár, Tatárárok. Var. *adauctus* SUD. Az óhutai erdőben.

R. minutiflorus P. J. MÜLL. Hollóstető. Var. *horridifactus* SUD. Az óhutai erdőben. Var. *emersistylus* BOUL. Az újhutai hegyhátakon. Var. *stenocalyx* SUD. f. *proxima*. Újhutai tető.

R. tenuidentatus SUD. Hollóstetőn.

R. trachyadenes SUD. var. *glabrescens* SUD. Hollóstető és Nagykőmázsa táján.

R. interruptus SUD. var. *erythrostachys* (SABR.) Albagoly és Hollós tetőken.

R. declivis SUD. Az újhutai tetőken. Var. *erythrostachyoides* SUDRE l. c. 233. Az óhutai erdőben.

Sect. V. *Triviales* P. J. MÜLL.

R. caesius L. Az egész területen mindenfelé közönséges.

R. centiformis K. FR. Nagy- és Kiskőmázsa között. (Det. KUPCSOK.)

R. Mougeotii BILL. (= *Rubus caesius* × *bifrons*). A Bükkben a szőlők között elég gyakori. Lelőhelyei: Vasgyár, Tatárarok. Újhutai és óhutai erdő. Hollóstető. Alsóhámor, Királykút és Garadnavölgy. Diósgyőr falu fölött a Hegvestető felé vezető úton. Barczika falu erdejében. A dombvidéken Miskolczon és Tapolezán szőlők gyeptüjében.

R. ambifarius P. J. MÜLL. (= *R. caesius* × *thyrsanthus*). Hol a szőlők találkoznak, a Bükkben és más hegyvidéken, valamint a dombvidéken is mindenfelé elég gyakori.

Apró közlemények. — Kleine Mitteilungen.

Eine Verwechslung in Prager's Sammlung.

Prager gyűjteményének egy tévedéséről.

Im Nov. des vorigen Jahres sandte ich einige Moose für E. PRAGER'S: «Sammlung europäischer Harpidium- und Calliergon-Formen.» Inzwischen bekam ich (d. 22. I. 1914.) die Nachricht, dass E. PRAGER nach schwerem Leiden am 30. Dez. 1914 gestorben sei. So kam mir der letzte Teil dieses Exsiccatenwerkes nicht mehr zu.

Am 13/III. 1914 schrieb mir Herr W. MÖNKEMEYER, dass er in PRAGER'S Sammlung die unter No. 130 ausgegebene Art falsch bestimmt fand, und dieselbe kein *Drepanocladus exannulatus* var. *longicuspis*, sondern ein für ganz Mitteleuropa neuer Fund nämlich: «*Hypnum badium*» sei.

Da ich von meinem Moose noch sehr viele Exemplare bei der Hand hatte, sandte ich das ganze Material Herrn W. MÖNKEMEYER zur Revision; ich konnte es nämlich mit «*H. badium*» absolut nicht identifizieren.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1914

Band/Volume: [13](#)

Autor(en)/Author(s): Budai Jozsef

Artikel/Article: [A Bükkhegység és dombvidéke Rubusai. Die Brombeeren des Bükkgebirges und seiner Vorlagen. 331-337](#)